

DOPUNA GODIŠNJEG PLANA I KURIKULUMA

Izvedbeni Školski program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za godišnji plan i program rada OŠ Kneževi Vinogradi

GOO

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

Međupredmetno planiranje i programiranje

Kneževi Vinogradi, 2014.

NAKLADNIK

Agencija za odgoj i obrazovanje,
Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb

www.azoo.hr

ZA NAKLADNIKA

Vinko Filipović, prof.

© Agencija za odgoj i obrazovanje, 2014.

PRIMJERE DOBRE PRAKSE PRIREDILI:

Učitelji i nastavnici - mr.sc. Sanja Prelogović, Zdenka Novak, Nikola Bistrović, Štefanija Mustać, Ana Jeđud, Martina Horvat, Tihana Preksavec, Sanja Janušić, Nikola Pongrac, Nataša Boj, Zvonko Ljubić, Helena Strugar, Jasna Kraljić-Cmrk

Viši savjetnici - Nevenka Lončarić Jelačić, mr.sc. Tomislav Ogrinšak

Zadržavamo autorska prava. Tekst se može se koristiti u svrhu poučavanja. Pretisak ili uporabu ovog izdanja u druge svrhe elektroničkim, mehaničkim ili nekim drugim putem, preslikavanje ili presnimavanje, kao i bilo koji oblik pohranjivanja ili pretraživanja podataka zabranjeni su bez navođenja podataka o autorima i vlasniku autorskih prava.

Sadržaj:

Osobni i zavičajni identitet i međukulturni dijalog – 2. razred OŠ – str. 7

Sloboda izražavanja – 3. razred OŠ – str. 11

Pravo na zdrav okoliš i njegovo očuvanje – 4. razred OŠ – str. 14

Demokratski izbori u razredu i školi – 4. razred OŠ – str. 17

Vjerske i druge različitosti u društvu – 5. razred OŠ – str. 20

Utjecaj čovjeka na okoliš – 6. razred OŠ – str. 22

Zemljopis zemalja njemačkog govornog područja / Landeskunde der deutschsprachigen Länder – 7. razred OŠ – str. 25

Demokracija, prava i odgovornosti pojedinca u društvu – 8. razred OŠ – str. 27

Stvorimo bolji internet zajedno – 5., 6., 7., i 8. razred OŠ – str. 30

Obrazac za međupredmetno izvedbeno planiranje – str. 32

Uži izbor nastavnih materijala i izvora učenja – str. 34

Izvedbeni Školski program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za godišnji plan i program rada OŠ Kneževi Vinogradi (GOO)

Koraci u izradi Izvedbenog školskog programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja

1. Upoznati se s Programom međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine br. 104/14 od 28. kolovoza 2014.) Program je dostupan na mrežnim stranicama: www.mzos.hr , www.azoo.hr
2. Podijeliti se u stručna vijeća s ciljem izrade *Izvedbenog školskog programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja GOO-a* za godišnji plan i program rada školske ustanove.

Izvedbeni školski program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja GOO-a integrira se:

- u nastavni plan i program,
  - u školski kurikulum na načelu racionalizacije, integracije i korelacije
3. Zajednički planirati i programirati ishode i teme građanskog odgoja i obrazovanja pronalaženjem i usklađivanjem međupredmetnih poveznica u pojedinim predmetima (nastavnim jedinicama) te izvanučioničkim aktivnostima
  4. Tijekom godine provoditi kratkoročno (mjesečno) međupredmetno planiranje i programiranje ishoda Građanskog odgoja i obrazovanja
  5. Jednom mjesečno na satu razrednika razgovarati s učenicima o njihovim postignućima iz Građanskog odgoja i obrazovanja kroz razne predmete

Plan integriranja Programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja (ishoda) GOO-a u postojeće predmete i izvanučioničke aktivnosti

Međupredmetno RN (15 sati) - u sklopu svih predmeta: Hrvatski jezik, Likovna kultura, Glazbena kultura, strani jezici, Matematika, Priroda i društvo, Tjelesna i zdravstvena kultura, Vjeronauk, programi stručnih suradnika

Međupredmetno PN (20 sati) – u sklopu svih predmeta: Hrvatski jezik, strani jezik, Matematika, Informatika, Tehnička kultura, Priroda, Biologija, Kemija, Fizika, Povijest, Geografija, Vjeronauk, Likovna kultura, Glazbena kultura, Tjelesna i zdravstvena kultura, programi stručnih suradnika.

Navedeni broj sati ne znači povećanje broja sati, nego integriranje i koreliranje sadržaja s ciljem istodobnog razvijanja i predmetne i građanske kompetencije.

Sat razrednika – navedeni broj sati uključuje teme predviđene planom sata razrednika i Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN [87/08](#), [86/09](#), [92/10](#), [105/10](#), [90/11](#), [5/12](#), [16/12](#), [86/12](#), [126/12](#), [94/13](#)) - izbori za predsjednika razreda i vijeće učenika, donošenje razrednih pravila, komunikacijske vještine i razumijevanje razreda i škole kao zajednice učenika i nastavnika i uređene na načelima poštovanja dostojanstva svake osobe i zajedničkog rada na dobrobit svih (10/5 sati)

Izvanučioničke aktivnosti - ostvaruju se suradnjom škole i lokalne zajednice. U njih trebaju biti uključeni svi učenici prema njihovim interesima i mogućnostima škole. Oblici uključivanja mogu biti različiti: na razini cijele škole, pojedinog razreda ili skupine učenika. Obuhvaćaju *istraživačke aktivnosti* (npr. projekt građanin, zaštita potrošača), *volonterske aktivnosti* (npr. pomoć starijim mještanima, osobama s posebnim potrebama, djeci koja žive u siromaštvu), *organizacijske aktivnosti* (npr. obilježavanje posebnih tematskih dana), *proizvodno-inovativne aktivnosti* (npr. zaštita okoliša, rad u školskoj zadruzi i/ili zajednici tehničke kulture) i druge srodne projekte i aktivnosti (10 sati)

Vođenje dokumentacije za praćenje i vrednovanje postignuća učenika u GOO-u

Imenik učenika

Postignuća učenika upisuju se u odgovarajuću rubriku u imeniku – GOO, a u rubriku zapažanja i bilježaka upisuje se vrsta aktivnosti prema elementima ocjenjivanja.

U rubriku bilježaka u imeniku upisuju se samo ona zapažanja koja su učitelju u praćenju napredovanja učenika uočljiva, učeniku i roditelju razumljiva te koja učitelju mogu pomoći u konačnom vrednovanju postignuća učenika u GOO-u.

Dnevnik rada

Navesti nastavnu jedinicu prema planu i programu predmeta (npr. povijesti, hrvatskog jezika, stranog jezika itd.).

Označiti da je obrađena tema iz GOO-a kraticom „GOO“.

U rubrici bilježaka navesti temu GOO-a koja je obrađena na integrirani način u predmetnoj temi.

Razredna mapa GOO-a

U razrednu mapu građanskog odgoja i obrazovanja ulaže se:

- 1) *Izvedbeni školski program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja GOO-a OŠ "Đuro Ester" Koprivnica* (prema Programu međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine br. 104/14 od 28. kolovoza 2014.);
- 2) Kopija pripreme za izvođenje nastave svojeg predmeta u kojoj su jasno označene (podvučene) teme i ishodi GOO-a i što učenik treba napisati u svoju mapu osobnog razvoja, najuspješniji uradci učenika, materijali vezani za izvanučioničke aktivnosti, projekte i slično.

Učenička mapa osobnog razvoja u GOO-u

Učenik upisuje u kojima je projektima i aktivnostima sudjelovao, što je tijekom godine izradio u vezi GOO-a – osobna zapažanja, bilješke, osvrti na naučeno, nove ideje i rješenja do kojih je došao, koje su mu vrijednosti važne i s kojim se teškoćama susretao prilaže priznanja, zahvalnice, potvrde o sudjelovanju u natjecanjima, smotrama, volontiranju, o završenim tečajevima: tečaj pružanja prve pomoći, škola tehničke kulture, škola stranih jezika, škole u području umjetničkog izražavanja itd.

Međusobna pomoć nastavnika:

- zajedničko planiranje
- predavanje kolega na školskim stručnim vijećima razredne i predmetne nastave,
- pokazivanje primjera iz prakse na sjednicama Učiteljskog vijeća,
- razmjenjivanje priprema,
- uključivanje nastavnika škole kao predavača na ŽSV,
- mrežna stranica škole (literatura, metode prikladne za GOO, pamtilica, pripreme...)

Moto OŠ KNEŽEVI VINOGRADI: Svatko krije neko dobro u sebi, **samo** ga treba otkriti i odnjegovati!

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

OŠ Kneževi Vinogradi, drugi razred (2. agk) – svibanj/ lipanj

Učiteljice: K. Čičak, J. Balint, I. Farkaš

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekti i dr.)

Naziv	Osobni i zavičajni identitet i međukulturni dijalog
Svrha	Aktivan i odgovoran član razreda, škole i lokalne zajednice koji poznaje i poštuje vrijednosti osobnog i zavičajnog identiteta te prihvaća različitosti.
Ishodi Dimenzije GOO Ljudsko-pravna dimenzija Politička dimenzija Društvena dimenzija Kulturološka dimenzija	<ol style="list-style-type: none"> 1. opisuje značajke svog i zavičajnog identiteta; navodi koja je uloga gradonačelnika kao čelnika lokalne zajednice; prepoznaje i opisuje dobrobiti lokalne zajednice; opisuje svojim riječima kako o odgovornom ponašanju građana i gradonačelnika ovisi dobrobit lokalne zajednice. (znanje i razumijevanje) 2. uočava, pokreće i sudjeluje u raspravama o pitanjima koja su važna za život i rad u obitelji, razredu, školi i gradu u kojem živi; koristi osnovne vještine komuniciranja; predlaže i sudjeluje u aktivnostima vezanima uz obilježavanje važnih datuma u mjestu. (vještine i sposobnosti) 3. sudjeluje u donošenju i prihvaća zajednička pravila, dogovore i rješenja; pokazuje interes i odgovornost za ishod zajednički planiranih aktivnosti; pokazuje privrženost očuvanju zavičajne kulturne, znamenitosti te poštuje različitosti (vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	<p>Učenje će se realizirati sljedećim koracima:</p> <p>PRIRODA I DRUŠTVO: Upoznajmo svoje mjesto (izvanučionička nastava) = učenik upoznaje središte mjesta, značajne građevine te uči o njihovom značaju za mjesto i zavičaj, razvija sposobnost pronalaženja važnih ulica i prati smjer kućnih brojeva u ulici; razvija pravilan stav prema okolini; pomaže onima kojima je pomoć potrebna pri snalaženju u mjestu; izgrađuje kulturu ponašanja i komunikacije</p>

PRIRODA I DRUŠTVO: Turistička zajednica Baranje (izvanučionička nastava)

= učenik pokazuje interes za upoznavanje mjesta u Općini, saznaje o turističkoj ponudi, smještaju, događanjima i manifestacijama koje organizira Turistička zajednica Baranje; učenik uočava, istražuje, pokreće i sudjeluje u raspravama o pitanjima koja su važna za život i rad u mjestu.

PRIRODA I DRUŠTVO: Kulturne ustanove (izvanučionička nastava)

= učenik upoznaje i razlikuje kulturne ustanove, uči njihovu osnovnu namjenu, navikava se na potrebu za kulturnim sadržajima i posjećivanju kulturnih ustanova radi širenja vlastitih životnih obzora, prihvaćanja različitosti, kritičkog mišljenja i spoznavanja prošlosti te bolje razumijevanje sadašnjosti i budućnosti; izgrađuje kulturu pravilnog ponašanja i komunikacije na javnim mjestima

VJERONAUK/SAT RAZREDNIKA: Crkva svetog Mihovila i druge crkve (izvanučionička nastava)

= učenik upoznaje i zna osnovnu namjenu kulturne ustanove; pokazuje interes, otvorenost i poštovanje prema kulturno drugačijima u razredu, školi i lokalnoj zajednici

**HRVATSKI JEZIK : MOJE SELO - IZVJEŠTAVANJE O OBAVLJENOME ZADATKU
(nakon obilaska mjesta)**

=učenik usmeno i pismeno izvješćuje o obavljenome zadatku, držeći se kronološkog slijeda događaja upoznavanja sela; uči slušati i poštovati sugovornika, jačati samopouzdanje za nastup pred skupinom

LIKOVNA KULTURA: Razglednica moga sela

BOJA, PLOHA

Ritam boja i oblika na plohi

Likovni problem: ritam geometrijskih i slobodnih oblika i boja

Tehnika: slikanje

Likovno-tehnička sredstva: kolaž

= učenici uočavaju i izražavaju ritam boja i oblika na plohi u izradi razglednice svoga sela

	<p>SAT RAZREDNIKA</p> <p>Obilježavanje važnih datuma u selu;</p> <p>1. HRVATSKI JEZIK: Priča o Knezu i vinogradima = učenici upoznaju povijesne činjenice</p> <p>2. LIKOVNA KULTURA: CJELINA: BOJA NASTAVNA TEMA: Modelacija i modulacija Likovno područje: slikanje Likovni problem: modulacija, kolorističko slikanje Motiv: na temelju priče o Knezu slikanje Likovno-tehnička sredstva: pastele</p> <p>Koji datum bi ti obilježio u selu?</p> <p>SAT RAZREDNIKA: Posjet načelniku – izvanučionička nastava = učenik navodi najvažniju instituciju lokalne vlasti (vijećnici, načelnik) kroz razgovor s načelnikom, saznaje o njegovim pravima i odgovornostima a isto tako i o pravima i potrebi odgovornog ponašanja građana i sudjelovanju u donošenju odluka</p> <p>SAT RAZREDNIKA: Gost u razredu – RAVNATELJ ŠKOLE =učenik razumije koja prava i odgovornosti ostvaruju u školi i kako se osigurava njihova zaštita; zna da su najvažnija pravila kojima se uređuju cjelokupni odnosi u školi sadržani u statutu škole; razumije da se razred i škola razvijaju kao demokratske zajednice ukoliko svi djeluju prema zajedničkim pravilima</p> <p>SAT RAZREDNIKA: Moja prava i odgovornosti (nakon prikupljenih podataka) Prava i odgovornosti koja ostvarujem u svojoj obitelji, školi i selu</p> <p>=učenici raspravljaju o pravima i odgovornostima koja se ostvaruju u različitim okruženjima - u suradnji s roditeljima, upravom škole te u svom selu; uče kako prepoznati situacije u kojima su njihova prava i prava drugih ugrožena; upoznaju ulogu obitelji, škole, sela u zaštiti ljudskih prava, uočavaju razlike između odgovornosti prema sebi i prema drugima (Konvencija o pravima djeteta i Opća deklaracija o ljudskim pravima čl. 28.)</p> <p>SAT RAZREDNIKA: Tko brine o našoj sigurnosti =učenik uči o čemu ili kome ovisi sigurnost u obitelji, školi i zajednici; imenuje zanimanja ljudi koji brinu o njegovoj sigurnosti (policija, vatrogasna služba, hitna pomoć) učenici jačaju osjećaj osobne sigurnosti, uočavaju razlike osjećaja osobne sigurnosti te sigurnost društva (zajednice)</p>
Ciljna grupa	Drugi razred OŠ

Način provedbe	Model	Međupredmetno i izvanučionički
	Metode i oblici rada	Oblici : individualni, čelni, rad u paru, rad u skupinama Metode : razgovora, izlaganja, rada na tekstu , kritičkog mišljenja, suradničko učenje demonstracije, izvještavanje
Resursi		A) ZA UČENIKE : prezentacije Općine Kneževi Vinogradi , listići, bilježnice, fotografije, udžbenici, plakati, knjige o gradu Čakovcu , razgovor s gradonačelnikom, razgovor s ravnateljem, razgovor s roditeljima, pribor za likovni B) ZA UČITELJE : Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenici, internet, enciklopedije
Vremenik		PRIRODA I DRUŠTVO – 4 SATA SAT RAZREDNIKA – 5 SATA HRVATSKI JEZIK – 3 SATA LIKOVNA KULTURA – 2 SATA VJERONAUK – 2 SATA
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelj odgovornosti		učiteljica, vjeroučitelji, učenici 2. Razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

OŠ KNEŽEVI VINOGRADI, 3. agk razred; svibanj / lipanj

Učiteljica: D. Kufner, J. Balint, S. Petrović

Izvedbeni plan i program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja/ishoda GOO-a (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	Sloboda izražavanja
Svrha	Učenik koji primjenjuje pravo izražavanja na različite načine i štiti prava drugih
Ishodi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ navodi što je sloboda izražavanja (znanje i razumijevanje) ✓ opisuje primjere zlouporabe slobode govora u svojoj neposrednoj okolini (znanje i razumijevanje) ✓ objašnjava posljedice koje zlouporaba slobode govora ima po pojedinca i zajednicu, uključujući povredu dostojanstva osobe (znanje i razumijevanje) ✓ analizira činjenice i izvodi zaključke na temelju činjenica poštujući mišljenja drugih (vještine i sposobnosti) ✓ zastupa svoje mišljenje, objašnjava i navodi argumente za svoje mišljenje (vještine i sposobnosti) ✓ pokazuje privrženost načelima dostojanstva svake osobe, jednakosti, pravde i uključenosti svih (vrijednosti i stavovi) ✓ pokazuje samostalnost i samopouzdanje u iznošenju svojih stavova (vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	<p>HRVATSKI JEZIK JI – Rasprava– obrada Raspravljanjem o zadanoj temi učenik usvaja uljudbena pravila raspravljanja i iznosi vlastito mišljenje poštujući tuđe.</p> <p>SAT RAZREDNIKA Dječja prava Upoznavanjem dječjih prava (čl. 12. i čl. 13.) iz Konvencije UN-a o pravima djeteta učenik osvještava da ima pravo izražavati se govorom, pismom, crtežom, kretnjama itd. Odrasli ga trebaju poslušati i ozbiljno razmotriti njegovo mišljenje. U svom načinu izražavanja nitko ne smije vrijeđati drugu osobu.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Upoznavanje dječjih prava (čl. 12. i čl. 13.) 2. Predstavljanje: <ol style="list-style-type: none"> a) Aktivnost „Halo, ja sam“- simulacijom tri različita telefonska razgovora učenik uočava razliku između prihvatljivog i neprihvatljivog predstavljanja i usvaja pravila poželjnog i nepoželjnog komuniciranja b) Aktivnost „ Ma, da on/ona“ – prepoznavanjem rečenica poželjnog komuniciranja u govoru o trećoj osobi, kod učenika se osvještava da sebe predstavlja i načinom na koji govori o drugome

		<p>HRVATSKI JEZIK JI – Govorna vježba-Raspravljanje o zadanoj temi Putem raspravljanja učenik uvježbava kontrolirati svoje emocije da ne bi kršio prava drugih učenika</p> <p>SAT RAZREDNIKA Aktivnost „Ime koje boli“ Razgovorom o nadimcima učimo da uvredljivi nadimci krše pravo nekog djeteta. Potpisivanjem "ugovora o ponašanju" da neće koristiti uvredljive nadimke učenik preuzima odgovornost za čuvanje prava svakog djeteta da ga nitko ne zlostavlja verbalno. Ovo postaje još jedno razredno pravilo kojim se uređuju demokratski odnosi među učenicima.</p> <p>HRVATSKI JEZIK JI – Stvaranje zajedničke priče prema poticaju - <i>Jedan dan na obali rijeke</i> Stvaranjem zajedničke priče prema poticaju učenik razvija vještinu rada u timu i razvija samopouzdanje prilikom javnog nastupa pred drugima, uvažava pravo svakog djeteta na slobodu izražavanja.</p> <p>LIKOVNA KULTURA Oblikovanje na plohi-slikanje Nastavna tema: PLOHA - Modelacija i modulacija Likovni problem: Tonovi boje Motiv: <i>Jedan dan na obali rijeke</i> Izradom stripa razvija se sposobnost dogovaranja o načinima ostvarivanja konkretnog zadatka.</p> <p>HRVATSKI JEZIK JI – Sastavak „To nisam ja“ Pisanjem sastavka učenik otkriva situacije u kojima je bio povrijeđen nečijim riječima ili postupcima i pronalazi rješenja kako se oduprijeti nepravednim postupcima.</p> <p>TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA Igre Igrama „Kućice i stanari“ i „Prevedi par na svoju stranu“ uvježbavaju se neverbalne komunikacijske vještine.</p>
Ciljna grupa		3. razred
Način provedbe	Model	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	<p>Metode: razgovor, djelatnosti na tekstu, usmenog i pisanog izlaganja, praktični radovi ...</p> <p>Oblici rada: skupni, individualni, frontalni, rad u parovima</p>
Resursi		<p>Nastavna sredstva za učenike: čitanka i jezični udžbenik „Carstvo riječi“ za 3. razred, listići s napisanim ulogama, listići s rečenicama (govornik, sugovornik), papir iz mape i vodene boje</p> <p>Nastavna sredstva za učiteljicu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14)

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Konvencija UN-a o pravima djeteta ✓ V. Spajić-Vrkaš: "Poučavati prava i slobode" ✓ D. Maleš, I. Stričević: "Mi poznajemo i živimo svoja prava"- priručnik za odgoj i obrazovanje o pravima djeteta u osnovnoj školi ✓ Plakat s ispisanim dječjim pravima (12. i 13.) ✓ Plakat s tekstom: <i>Obvezujemo se da nećemo koristiti uvredljive nadimke</i> <p>Nastavna pomagala: igračka mikrofona, mobitel, papir velikih dimenzija, flomasteri, kreda, ploča, fotoaparati</p>
Vremenik	Svibanj / lipanj SAT RAZREDNIKA – 2 sata HRVATSKI JEZIK – 5 sati LIKOVNA KULTURA – 2 sata TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA - 1 sat
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja	Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)	-----
Nositelj odgovornosti	Učiteljice i učenici 3. razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

IOŠ KNEŽEVI VINOGRADI , četvrti razred (4. agk) – ožujak / travanj

Učiteljice: M. Kikić, T. Đapić, S. Petrović

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	Pravo na zdrav okoliš i njegovo očuvanje
Svrha	Učenik koji određuje što je zdrav okoliš, zašto je važan za očuvanje života i sudjeluje u njegovoj zaštiti
Ishodi Strukturne dimenzije građanske kompetencije: <ul style="list-style-type: none"> • ljudsko – pravna dimenzija • ekološka dimenzija • politička dimenzija • društvena dimenzija 	<ol style="list-style-type: none"> 1. objašnjava značenje i važnost prava na zdrav okoliš (građansko znanje i razumijevanje) 2. aktivno sudjeluje u uočavanju i istraživanju stanja okoliša, koristi odgovarajuće postupke zaštite okoliša (građanske vještine i sposobnosti) 3. pokazuje privrženost očuvanju prirodnog bogatstva u svom zavičaju i domovini (građanske vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	<p>Učenje će se realizirati sljedećim koracima :</p> <p>PRIRODA I DRUŠTVO : Sunce – uvjet života Voda – uvjet života Tlo – uvjet života Zrak – uvjet života Istražujemo naš okoliš – terenska nastava Izvanučionička nastava u ČAKOM-u (poduzeće koje zbrinjava otpad) Zaštita vode, zraka i tla</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Učenik će moći objasniti važnost sunca, vode, zraka i tla za život. ✓ Objasnit će potrebu za njihovim očuvanjem od onečišćenja (voda, zrak i tlo) odnosno zaštitom od štetnog djelovanja (sunce) . ✓ Istraživanjem okoliša otkriva primjerena/neprikladna mjesta gdje je smeće odloženo i spoznati način pravilnog zbrinjavanja.

	<p>✓ Prati i predlaže aktivnosti za obilježavanje međunarodnih dana u zaštiti okoliša; Dan šuma(21.03.), Dan voda (22. 03.), Dan planeta Zemlje (22. 04.), Svjetski dan očuvanja okoliša(5.06.) e i na taj način primjerom pokazuje zašto je važno odgovorno ponašanje prema zajedničkoj imovini, tj. okolišu.</p> <p>SAT RAZREDNIKA : Okoliš i mi – radionica U radionici učenici čitaju, razgovaraju i zaključuju o čl. 24 Konvencije UN-a o temeljnom ljudskom pravu na zdravu i pitku vodu, na zdrav okoliš, ali i o odgovornosti svakog pojedinca u čuvanju okoliša i racionalnom trošenju pitke vode</p> <p>SAT RAZREDNIKA: Zagađenje pitkih voda - radionica Kroz <i>Priču o otrovanoj rijeci</i> stječe sliku posljedica koje može uzrokovati neodgovorno ponašanje čovjeka prema okolišu. Putem rasprave s određenim ulogama (tvorničari, roditelji, zakonodavci), u kojoj se pridržava pravila uljudbenog razgovora, iznosi svoje stavove o očuvanju okoliša.</p> <p>HRVATSKI JEZIK – Dokumentarni film; <i>Ekologija kopnenih voda</i> – interpretacija filma Učenik će naučiti da postoje ljudi određenih zanimanja koji kontroliraju kvalitetu okoliša.</p> <p>LIKOVNA KULTURA – Zdrav i nezdrav okoliš Boja, Kompozicija i nijanse boja</p> <p>Likovni problem: Kontrast kromatskih i akromatskih tonova boja</p> <p>Motiv : Zdrav i nezdrav okoliš</p> <p>Učenici će bojom izraziti doživljaj zdravog i nezdravog okoliša.</p> <p>VJERONAUK – Zdrav okoliš - izvor života; radionica Učenik će čitati, razgovarati i zaključivati o životu svetog Franje (zaštitnika prirode i životinja). Uspoređivanjem svojeg života sa životom svetog Franje razvijat će ljubav prema prirodi.</p> <p>SAT RAZREDNIKA – Čuvamo okoliš – skupljamo stari papir Uključivanjem u školsku proljetnu Akciju skupljanja starog papira učenici će odgovornim djelovanjem i iskustvenim učenjem doprinijeti očuvanju okoliša.</p> <p>IZVANŠKOLSKA VOLONTERSKA AKTIVNOST (SUBOTA) : Volonterska akcija <i>Zelena čistka – Jedan dan za čisti okoliš</i>, koja je diljem Hrvatske održana u travnju Učenik se osobno angažira u čišćenju okoliša grada u okviru akcije <i>Zelena čistka</i>.</p>
Ciljna grupa	Četvrti razred OŠ

Način provedbe	Model	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	Oblici : individualni, frontalni, rad u paru, rad u skupinama Metode : razgovora, izlaganja, rada na tekstu, rasprave, prezentacije, kritičkog mišljenja, diskusije, demonstracije
Resursi		c) ZA UČENIKE : slikovnica o dječjim pravima, listići, udžbenik, plakati d) ZA UČITELJE: Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), Konvencija UN-a o pravima djeteta, D. Maleš, I.Stričević, Mi poznajemo i živimo ljudska prava, udžbenik prirode i društva, projektor, prijenosno računalo, dokumentarni film <i>Ekologija kopnenih voda</i>
Vremenik		Ožujak / travanj HRVATSKI JEZIK – 3 sata PRIRODA I DRUŠTVO – 7 sati SAT RAZREDNIKA – 2 sata LIKOVNA KULTURA - 1 sat VJERONAUKE – 1 sat
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelj odgovornosti		Učiteljice, učenici 4. r., vjeroučitelji

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

OŠ KNEŽEVI VINOGRADI , četvrti razred (4. agk) – rujan / listopad

Učiteljice: M. Kikić, T. Đapić, S. Petrović

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	Demokratski izbori u razredu i školi
Svrha	Učenik koji aktivno i odgovorno sudjeluje u razvijanju demokratskih odnosa u razredu i školi donošenjem i provođenjem pravila te sudjelovanjem u izborima
Ishodi Strukturne dimenzije građanske kompetencije : <ul style="list-style-type: none"> • ljudsko – pravna dimenzija • politička dimenzija • društvena dimenzija 	<ol style="list-style-type: none"> 1. opisuje i navodi primjere informiranog, slobodnog i aktivnog sudjelovanja u odlučivanju objašnjava hrvatski domovinski identitet (građansko znanje i razumijevanje) 2. aktivno i konstruktivno sudjeluje u utvrđivanju kriterija za izbor predstavnika; koristi vještine sudjelovanja u izbornim procesima u razredu i školi kao glasač i kandidat (građanske vještine i sposobnost) 3. zalaže se za izgradnju razreda i škole kao demokratske zajednice (građanske vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	<p>Učenje će se realizirati sljedećim koracima:</p> <p>SAT RAZREDNIKA: Razredna pravila</p> <p>Učenik objašnjava zašto se razred i škola razvijaju kao demokratska zajednica ukoliko svi djeluju prema dogovorenim zajedničkim pravilima.</p> <p>SAT RAZREDNIKA: Izbori za predsjednika i zamjenika razrednog odjela (kandidatura, kampanja, izbori) Izbori za predstavnika u Vijeću učenika škole; (kandidatura, kampanja, izbori)</p>

Učenik aktivno sudjeluje u odlučivanju u razredu i školi, uče o važnosti određivanja pravila izbora, o sposobnostima kandidata za izbore te o načinu provođenja izbora, razvija vještine sudjelovanja u izbornim procesima u razredu i školi kao glasač i kandidat.

Učenik opisuje načine na koje se škola razvija kao demokratska zajednica.

Obrazlaže važnost određivanja pravila izbora i potrebnih obilježja kandidata za uspješno obavljanje određenih dužnosti. Navodi najvažnija načela demokratskog izbora i objašnjava svojim riječima zašto je sudjelovanje u odlučivanju u školi (Vijeću učenika) važan dio učenja za aktivno i odgovorno demokratsko građanstvo.

HRVATSKI JEZIK :

Obavijest i izvješće o izborima - pisana vježba

MATEMATIKA Brojenje glasova i prikaz rezultata izbora, zadaci zadani riječima

Učenik pisanjem obavijesti, izvješća i prikazom rezultata izbora uči da svaki član zajednice ima pravo biti informiran o određenoj aktivnosti.

PRIRODA I DRUŠTVO:

Naša domovina RH ; Zagreb – glavni grad kao političko središte (Markov trg, Vlada, Sabor)

Iz prošlosti domovine Hrvatske; Samostalna Republika Hrvatska

Učenik proširuje znanje stečeno u 3. razredu o institucijama lokalne vlasti na institucije na nivou države = Sabor, Vlada, predsjednik RH, Sabora i Vlade .

Učenik će znati da je RH 1991. proglašena samostalnom državom i imenovati prvog i sadašnjeg predsjednika RH.

Razvijat će domovinski identitet, navesti najvažnije državne institucije i njihove ovlasti.

HRVATSKI JEZIK:

Da sam predsjednik/ predsjednica ... - pisana vježba

Učenici iznošenjem primjera mogućeg vlastitog djelovanja pokazuju razumijevanje da o odgovornom ponašanju vlasti ovisi dobrobit zajednice.

LIKOVNA KULTURA:

Crtanje

Točka i crta, Crte prema značenju

Likovni problem: Kompozicija točaka i crta, omjer

Vrsta poticaja : vizualni - Portret predsjednice razreda/predstavnika u Vijeću učenika

Likovno-tehnička sredstva: olovka

Ciljna grupa		Četvrti razred OŠ
Način provedbe	Model	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	Oblici : individualni, frontalni, rad u paru, rad u skupinama Metode : razgovora, izlaganja, rada na tekstu, kritičkog mišljenja, suradničko učenje, demonstracije
Resursi		A) ZA UČENIKE : udžbenik prirode i društva, bilježnica, Intelektualni alat za procjenu položaja vlasti, novinski članci, listići sa zadacima , glasački listići, glasačke kutije, plakati kandidature i kampanje, pribor za pisanje, pribor za likovnu kulturu B) ZA UČITELJE : <i>Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole</i> (Narodne novine 104/14); Zakon o provođenju izbora u RH, papiri, flomasteri, prijenosno računalo, projektor, informativni zaslon u holu škole – objava rezultata izbora
Vremenik		Rujan / listopad SAT RAZREDNIKA – 6 sati HRVATSKI JEZIK – 3 sata LIKOVNA KULTURA – 1 sat PRIRODA I DRUŠTVO – 2 sata MATEMATIKA – 1 sat
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelj odgovornosti		Učiteljice, učenici 4. razreda, načelnik, ravnatelj

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

OŠ KNEŽEVI VINOGRADI, 5.ac razred – rujan / studeni

Učitelj: Miloš Mihjlović (priroda)

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	Utjecaj čovjeka na okoliš
Svrha	Učenik građanin koji određuje što je održiv razvoj i odgovorno ponašanje prema okolišu te poštuje i štiti okoliš u kojem i od kojega živi
Ishodi Gospodarska dimenzija Ekološka dimenzija Društvena dimenzija	<ul style="list-style-type: none"> ○ Učenik opisuje ulogu pojedinca i civilnog društva u osiguranju održivog razvoja i koristi različite načine zaštite živih bića te prirodnog i kulturnog okoliša. (građansko znanje i razumijevanje) ○ Učenik sudjeluje u dobrovoljnim akcijama koje pridonose dobrobiti pojedinca i grupa na razini škole, a u suradnji s odgovarajućim društvenim dionicima (građanske vještine i sposobnosti) ○ Učenik svojim ponašanjem pokazuje privrženost očuvanju živih bića te prirodnog i kulturnog bogatstva Republike Hrvatske (građanske vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	Učenje će se realizirati sljedećim koracima:

PRIRODA:

GLJIVE MOGA KRAJA - predavanje i razgovor u grupama, zaključci

TERENSKA NASTAVA - kontinentalna listopadna šuma

KORIST OD ŠUMA, ZAŠTITA ŠUMA

ONEČIŠĆENJE ŠUMA I UTJECAJ ČOVJEKA

ZAŠTITA PRIRODE U RH

Poveznice s GOO

- Učenik uočava, raspravlja i zaključuje o velikoj bioraznolikosti svoga kraja te o potrebi odgovornog ponašanja prema okolišu.
- Učenik u grupama čita, razmatra, iznosi svoje spoznaje, donosi zaključke u suradnji s drugim učenicima o prirodnim i gospodarskim vrijednostima šume.
- Prepoznaje i opisuje štetna djelovanja pretjeranog iskorištavanja šuma, posljedice učinka staklenika, kiselih kiša i ozonskih rupa te objašnjava uzroke nestanka biljnih i životinjskih vrsta

SAT RAZREDNIKA:

- **Uređenje školskog dvorišta**

Poveznice s GOO

Učenik se osobno angažira i aktivno uključuje u akciju uređenja (čišćenja i/ili sadnje novih biljaka) u postojećem parku škole.

SAT RAZREDNIKA:

- **Akcija prikupljanja starog papira**

Poveznice s GOO

Učenik se dobrovoljno uključuje u akciju prikupljanja starog papira i tako svojim odgovornim djelovanjem doprinosi očuvanju okoliša.

Ciljna grupa		5. razred OŠ
Način provedbe	Model	Međupredmetno, izvanučionički
	Metode i oblici rada	Oblici : individualni, frontalni, rad u skupinama Metode : izlaganje, razgovor, rad na tekstu, praktičan rad, demonstracija
Resursi		<u>Za učenike</u> : udžbenik, nastavni listići, zidne slike, izvorna stvarnost (gljive, herbarizirani primjerci biljaka) <u>Za učitelje</u> : Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenik prirode, radna bilježnica, pribor za terensku nastavu (termometar, fotoaparati, špaga, metar, pastele, papiri) pribor i kemikalije za izvođenje pokusa, videozapis <i>Ozonske rupe, Učinak staklenika</i> , projektor, računalo, <i>Zakon o zaštiti prirode</i> ("Narodne novine", broj 80/13)
Vremenik		rujan / studeni PRIRODA – 7 sati SAT RAZREDNIKA – 3 sata
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelji odgovornosti		Učitelj prirode i učenici petih razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

OŠ KNEŽEVI VINOGRADI, 6. razred

Učitelj: Monika Samardžić

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	Vjerske i druge različitosti u društvu
Svrha	Aktivan i odgovoran građanin koji razumije i poštuje vjersku, ali i druge različitosti u društvu te koristi postupke za suzbijanje društvene isključenosti i diskriminacije.
Ishodi Strukturne dimenzije građanske kompetencije: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ljudsko pravna ▪ kulturološka 	<p>Učenik:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opisuje i uspoređuje osnovna obilježja većinske religije i religijskih manjina u Hrvatskoj. ✓ navodi različite identitete koji postoje u školi i lokalnoj zajednici prema religijskoj pripadnosti. ✓ objašnjava da prava koja uživa u školi jednako pripadaju svakom drugom učeniku bez obzira na vjersku pripadnost (znanje i razumijevanje) ✓ koristi postupke za zaštitu vjerskih sloboda i drugih različitosti u društvu te za suzbijanje društvene isključenosti i diskriminacije po vjerskoj osnovi (vještine i sposobnosti) ✓ pokazuje privrženost načelima dostojanstva svake osobe ✓ (vrijednosti i stavovi)
Kratki opis aktivnosti	<p>Usvojit će stav poštovanja osim prema svojoj katoličkoj i prema svim drugim religijama. Izgrađivat će stav poštovanja duhovnih vrijednosti različitih kultura i civilizacija. Razgovarat će o pojavama vjerske diskriminacije u Hrvatskoj i svijetu; razgovarat će u skupinama i donositi zaključke o tome kakvi su plodovi vjerske isključivost i mržnje a kakvi poštovanja i uvažavanja. Razvijat će sposobnosti iznošenja vlastitih mišljenja i stavova te uvažavanja tuđih stajališta i mišljenja i razvijati poštovanje prema drugim narodima i podnebljima. Učenici će prepoznati i nabrojiti neke vjerske običaje drugih religija U razgovoru s gostom predavačem u nastavi katoličkog/pravoslavnog vjeronauka saznat će najzanimljivije podatke općenito, ali i njegovim osobnim stavovima o vjeri općenito. HRVATSKI JEZIK: Subjektivno i objektivno pripovijedanje Učenici će naučiti razliku između subjektivnog i objektivnog pripovijedanja te će susret s gostima u pisanoj vježbi opisati na objektivan i subjektivan način.</p>

		SAT RAZREDNIKA: a) saznati podatke koliko učenika/učenica koji nisu katolici pohađa našu školu. b) u razgovoru s nekima od njih saznati što više o njihovim vjerskim običajima, slobodnom vremenu te kako se osjećaju u školi u kojoj predstavljaju vjersku manjinu c) provesti anketu o vjerskoj snošljivosti u školi
Ciljna grupa		Šesti razred osnovne škole
Način provedbe	Model	Međupredmetno – vjeronauk, hrvatski jezik, geografija, povijest, sat razrednika
	Metode i oblici rada	Oblici rada: individualni, frontalni, rad u paru, rad u skupinama Metode: razgovor, izlaganje, rad na tekstu, prezentacije, diskusija
Resursi		a) za učenike: udžbenik i radna bilježnica <i>Ja sam put</i> , za katolički vjeronauk šestog vjeronaučnog godišta, bilježnica, udžbenik „Hrvatski ja volim“ za 6. razred osnovne škole, diktafon, fotoaparat b) za učitelje: Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), Konvencija djeteta o pravima UN-a, udžbenik i radna bilježnica <i>Ja sam put</i> , za katolički vjeronauk petog vjeronaučnog godišta, prijenosno računalo, projektor, dokumentarni film:
Vremenik		listopad POVIJEST 1- VJERONAUK - 2 sata; HRVATSKI JEZIK - 1 sat; SAT RAZREDNIKA - 1 sat
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		opisno praćenje i brojčano vrednovanje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelj odgovornosti		Učitelji povijesti, vjeroučitelji, učenici 6. razreda, gost predavač

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

OŠ KNEŽEVI VINOGRADI, 7.ac razred – svibanj / lipanj

Učitelj: Vedran Hozjan u suradnji s drugim učiteljima stranog jezika (K. Cindrić i LJ. Musa)

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	Zemljopis zemalja njemačkog govornog područja / Landeskunde der deutschsprachigen Länder
Svrha	Učenik koji objašnjava i uspoređuje kulturne posebnosti zemalja njemačkog govornog područja i Hrvatske, poštuje kulturne različitosti i koristi interkulturalni dijalog
Ishodi Kulturološka dimenzija Društvena dimenzija	<p>Učenik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje narodne običaje, objašnjava što je osobni a što zavičajni identitet, te obrazlaže razliku između kulture i identiteta. • opisuje obilježja hrvatske većinske nacionalne kulture i kultura nacionalnih i religijskih manjina u Hrvatskoj • opisuje i dokumentira primjere uspješne suradnje u izgradnji zajedničke hrvatske kulture • objašnjava u čemu se sastoji interkulturalni dijalog s građanima zemalja njemačkog govornog područja i zašto je važan za izgradnju demokratske zajednice • pokazuje privrženost uzajamnom razumijevanju, poštovanju, suradnji i solidarnosti na razini razreda, škole i društva u cjelini • objašnjava što su stereotipi, predrasude i diskriminacija po različitim osnovama te važnost njihova suzbijanja u svrhu stabilnosti višekulturalne demokratske zajednice Republike Hrvatske.

Kratki opis aktivnosti		<p>Učenje će se realizirati sljedećim koracima :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenici u grupama izrađuju mentalne mape sa svojim trenutnim znanjem i asocijacijama vezanim uz zadanu državu. Po jedna grupa radi mapu na papiru A3 formata o Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj. • Grupe prezentiraju svoje mape, a druge grupe po potrebi dopunjuju sa svojim asocijacijama. • Učenici uče o kulturnim, povijesnim, industrijskim i društvenim znamenitostima i posebnostima pojedine države te važnosti nacionalnog identiteta. • Učenici po grupama rješavaju kviz (multiple choice) na temu geografije i kulture zemalja njemačkog govornog područja. • Sljedeći sat učenici po grupama prezentiraju neku posebnost, industriju, glazbu, znamenitosti zemlje koju su obrađivali u prethodnom satu. Koriste Powerpoint prezentacije, pjevaju himnu, prezentiraju autohtona jela. • Učenici istražuju o glavnim gradovima zemalja njemačkog govornog područja. • Učenici u grupama pripremaju kviz, po 10 pitanja o kulturi, povijesti, znamenitostima zavičaja, Republici Hrvatskoj. Međusobno sučeljavanje grupa.
Ciljna grupa		Sedmi razred osnovne škole
Način provedbe	Model	Međupredmetno
	Metode i oblici rada	Oblici: individualni, frontalni, rad u skupinama Metode: razgovora, izlaganja, rada na tekstu, rasprave, prezentacije, demonstracije, kviz, izrada umne mape
Resursi		ZA UČENIKE: PowerPoint prezentacije, listići, udžbenik, plakati ZA UČITELJE: Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenik njemačkog jezika Wir 4, projektor, prijenosno računalo
Vremenik		GEOGRAFIJA – 6 sati i drugi predmeti
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Opisno praćenje
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelji odgovornosti		Učenici sedmih razreda i drugi učitelji

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

OŠ KNEŽEVI VINOGRADI, osmi razred (8.ac) – studeni

Učiteljice: Slavojka Petrović i Ružica Galamboš (hrvatski jezik)

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	Demokracija, prava i odgovornosti pojedinca u društvu
Svrha	Učenik građanin koji objašnjava ishodišta demokracije, slobodu mišljenja, pravnu državu i jednakost pred zakonom te koristi postupke za suzbijanje ideološke isključivosti prema pojedincu s drugačijim stavovima i mišljenjem
Ishodi Ljudskopravna dimenzija Politička dimenzija Društvena	Učenik/ca <ul style="list-style-type: none"> - opisuje i dokumentira podacima kako se u demokraciji štite temeljna ljudska prava; pravo na život, slobodu, vlasništvo, privatnost; ravnopravnost u odnosu na dob, spol, rasu, etničku, vjersku, klasnu pripadnost i druge osobine - opisuje ishodišta demokracije prema Johnu Locku, objašnjava što je društveni ugovor; kako se formira demokratska vlast; zašto je svrha demokratske vlasti pridonositi razvoju zajedničkog (javnog) dobra - objašnjava odakle pravo i obveza svakoga građanina u demokraciji da sudjeluje u vlasti - određuje hrvatskoga građanina kao političkog subjekta i nositelja hrvatske državne vlasti - objašnjava što je ustavna vlast i argumentira zašto je potrebna trodioba vlasti - navodi razloge za ograničenje svakog oblika vlasti u demokraciji - objašnjava na koje načine građani u demokraciji nadgledaju postupke vlasti i rad demokratski izabranih zastupnika na svim razinama odnosno može li se dovesti u pitanje opstanak demokracije kada su građani pasivni - razlikuje položaj građana u demokraciji i nedemokratskim režimima - iznosi i argumentira svoje stavove i mišljenja uz poštovanje stavova i mišljenja drugih - objašnjava zašto je pravna država temelj svake demokracije i vladavine prava; da se temelji na jednakosti i jednakopravnosti - objašnjava što znači pred zakonima imati ista prava bez obzira na naše vrijednosti, stajališta, fizičke

		<p>i duševne osobine</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjava da je pravna država iznad svake ideologije jer ideologije same po sebi znače isključivost prema onima koji drukčije misle; to povezuje s činjenicom ako bi ideologija bila u srži demokracije, svako bi diskriminatorno tretiranje pojedinaca ili skupine građana bilo demokratsko ponašanje - primjenjuje društvene komunikacijske vještine; timski rad, suradnja, dogovaranje te poticanje i uključivanje u dijalog, upravljanje emocijama, javni nastup, prezentacija.
Kratki opis aktivnosti		<p>POVIJEST</p> <p>Učenici u interaktivnim oblicima učenja čitaju, razgovaraju, iznose mišljenje i argumentiraju ga te donose zaključke o pojmovima: ishodišta demokracije prema Johnu Lockeu, društveni ugovor, ustav, formiranje demokratske vlasti, demokracija, narod izvor ustavne vlasti, pravo naroda na sudjelovanje u vlasti, trodioba vlasti, podjela i ograničenja vlasti, uloga vlasti, zajedničko dobro, socijalna država, politika – normativni i provedbeni procesi, javne politike, institucije, procjena položaja vlasti, veza između pravila, zakona i vladavine prava.</p> <p>HRVATSKI JEZIK</p> <p>Stečeno znanje primjenjuju u parlaonici na satovima lektire.</p> <p>Učenici su na satovima lektire podijeljeni u dvije skupine, afirmacijsku i negacijsku, te im je ponuđena teza: „Izbacivanje galeba Jonatana iz jata demokratski je čin“. Služeći se argumentima (citatima iz knjige) te znanjem stečenim na satovima povijesti, afirmacija će pokušati dokazati da je izbacivanje galeba Jonatana iz jata bilo demokratski čin, dok će negacija pokušati dokazati suprotno.</p>
Ciljna grupa		8. razred
Način provedbe	Model	Međupredmetno
	Metode i	<p>Oblici: individualni, čelni, rad u skupinama, , parlaonica</p> <p>Metode: razgovora, izlaganja, suradničkog učenja, rada na tekstu, demonstracije, usmenog izlaganja,</p>

	oblici rada	zaključivanja
Resursi		<p>Za učitelja: Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14), udžbenik povijesti, roman Galeb Jonatan Livingston, Ustav RH, "Štoperica".</p> <p>Za učenike: roman Galeb Jonatan Livingston, čitanka HJ „Iz priče u priču, udžbenik povijesti, papiri, olovke.</p>
Vremenik		<p>Studeni</p> <p>Povijest: 5 školskih sati</p> <p>Hrvatski jezik: 2 školska sata</p>
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		<p>Način vrednovanja: opisno</p> <p>Korištenje rezultata vrednovanja</p> <p>Povijest: Kao poticaj i motivacija za nastavak učenja i promišljanja o odnosu pojedinca i društva</p> <p>Hrvatski jezik: Kao dodatna ocjena za razumijevanje lektirnoga djela</p>
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelji odgovornosti		Učiteljice hrvatskoga jezika, učitelj povijesti, učenici osmog razreda

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

OŠ KNEŽEVI VINOGRADI, 5., 6., 7., i 8.ac razred – Tijekom školske godine i nacionalne kampanje „Stvorimo bolji Internet zajedno“

Učitelji: Ivica Prgomet (informatika) i Heidi Heil (tehnička kultura)

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnosti, projekta i dr.)

Naziv	Stvorimo bolji internet zajedno
Svrha	Učenik građanin koji koristi dobrobiti interneta i društvenih mreža za razvoj demokratskog društva te izbjegava i štiti se od mogućih zlouporaba
Ishodi Ljudsko pravna dimenzija Društvena dimenzija	Učenik: <ul style="list-style-type: none"> - objašnjava razloge za poštovanje pravila sigurnog korištenja interneta - opisuje ulogu društvenih mreža na internetu - objašnjava i opisuje oblike rizičnog ponašanja na internetu - navodi postupke koji prethode i vode u trgovanje ljudima (građansko znanje i razumijevanje) - aktivno sudjeluje u uočavanju e-nasilja i rizičnih ponašanja na internetu – prijavljuje ih roditeljima i učiteljima - primjenjuje sigurnosne postavke zaštite privatnosti i osobne sigurnosti na društvenim mrežama, koristi društvene mreže za širenje prijateljstva, dijeljenje obrazovnih sadržaja, zabavnih sadržaja - pokazuje otpornost na e-provokacije te društveno nepoželjno i rizično ponašanje - koristi Internet za pokretanje i sudjelovanje u akcijama solidarnosti, volontiranja, rješavanja društvenih problema te zaštite i razvoja zajedničke dobrobiti (građanske vještine i sposobnosti) - pokazuje privrženost dobrobitima interneta i društvenih mreža te izbjegava moguće zlouporabe građanske vrijednosti i stavovi
Kratki opis aktivnosti	Najava uključenja u nacionalnu kampanju “Stvorimo bolji Internet zajedno” Upute za rad, dogovor o radu Pregled radova na portalu www.ucitelji.hr koji su objavljeni u prošlim kampanjama Razgovor, rasprava – što radimo i kako se ponašamo na internetu?

		<p>Ideja-koju vrstu rada odabrati Pretraživanje informacija na internetu Proučavanje zakona (Kazneni zakon, članaka koji se odnose na sankcije vezane uz vrijeđanje na internetu) Izrada učeničkih radova - prezentacija, filmova, glogstera, crteža, kvizova, stripova Ispunjavanje obrasca za prijavu rada Objava rada na portalu www.ucitelji.hr Prezentacija rada pred razredom i učiteljima Praćenje broja lajkova pojedinog rada na portalu www.ucitelji.hr</p>
Ciljna grupa		Učenici 5., 6., 7., i 8. razreda
Način provedbe	Model	<p>Međupredmetno Izborna nastava informatike I redovna nastava tehničke kulture</p>
	Metode i oblici rada	Metoda usmenog izlaganja, razgovora, rad na tekstu, rasprava, rad na računalu, frontalni rad, individualni rad, izrada plakata, crteža, stripova, video zapisa i kvizova
Resursi		<p>Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole (Narodne novine 104/14) Računala spojena na Internet, Facebook profili učenika i njihovih prijatelja, interesne grupe na Facebook-u, brošura Zaštitite svoju privatnost na Facebook-u, Kazneni zakon RH, on-line alati, portal:www.ucitelji.hr, e-mail usluga</p>
Vremenik		<p>Tijekom školske godine i nacionalne kampanje „Stvorimo bolji Internet zajedno“ - Izborna nastava informatike I redovna nastava tehničke kulture 5. razred – 2 sata, 6. razred – 2 sata po razredu, 7. razred – 6 sati po razredu, 8. razred – 6 sati po razredu</p>
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		Analiza i evaluacija prezentiranih radova od strane učitelja, učenika i šire društvene zajednice (radovi su objavljeni na portalu: www.ucitelji.hr . Svaki rad dobio je određeni broj lajkova (glasova publike).
Troškovnik (npr. za projekt)		-----
Nositelj odgovornosti		Učitelj informatike i tehničke kulture, učenici petih, šestih, sedmih i osmih razreda

Obrazac za međupredmetno izvedbeno planiranje

KAKO POSTIĆI ŽELJENI ISHOD UČENJA?

Škola, razred, vrijeme:

Učitelj/nastavnik:

Izvedbeni program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja (nastavne jedinice, izvanučioničke aktivnost, projekta i dr.)

Naziv	
Svrha	
Ishodi Strukturne dimenzije građanske kompetencije:	
Kratki opis aktivnosti	

Ciljna grupa		
Način provedbe	Model	Međupredmetni / Izvanučionički
	Metode i oblici rada	
Resursi		
Vremenik		
Način vrednovanja i korištenje rezultata vrednovanja		
Troškovnik (npr. za projekt)		
Nositelj odgovornosti		

Uži izbor nastavnih materijala i izvora učenja

Sanja Lončar-Vicković, Zlata Dolaček-Alduk (2010), *Ishodi učenja. Priručnik za sveučilišne nastavnike (o formiranju ishoda učenja)*, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Metode prikladne za učenje i poučavanje u Građanskom odgoju i obrazovanju (1999, 2011, 2014): Agencija za odgoj i obrazovanje (www.azoo.hr)

Građanski odgoj i obrazovanje; Intelktualni alati za učitelje/nastavnike i učenike (2014). Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb, www.azoo.hr

Pravedni medvjedići uče o pravednosti, Priručnik o osnovama demokracije (2011), Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje (www.azoo.hr).

Osnove demokracije: Vlast, pravda, odgovornost, privatnost (2010), Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje: www.azoo.hr

Zakon u razredu – prema kulturi vladavine prava i demokracije (2012), Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje (www.azoo.hr).

Bijela knjiga o međukulturnom dijalogu „Živjeti zajedno jednaki u dostojanstvu“ (2011), Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje (www.azoo.hr)

Alain de Benoist (2014), *Što je to identitet? Matica hrvatska, Vijenac 526*

Povelja Vijeća Europe o obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava CM/Rec (2010.) 7, Odjel za obrazovanje Vijeća Europe, www.coe.int/edc, www.azoo.hr

Skoko, Božo (2009), *Domoljublje, patriotizam, nacionalizam, šovinizam. Država kao brend – upravljanje nacionalnim identitetom*, Matica hrvatska, Zagreb, str. 15-42.

Građanski odgoj i obrazovanje – PAMTILICA (2014), Agencija za odgoj i obrazovanje, www.azoo.hr

Kako svi nastavnici mogu poduprijeti odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava: okvir za razvoj kompetencija (2013), Agencija za odgoj i obrazovanje, www.azoo.hr

Bijela knjiga o međukulturnom dijalogu „Živjeti zajedno jednaki u dostojanstvu“ (2011). Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb. www.azoo.hr

Čačić, Lj. (ur.) (2001). *Humane vrednote - odgoj za humanost: Priručnik za učitelje i radni materijali za učenike*. Hrvatski Crveni križ, Zagreb. www.azoo.hr , www.hck.hr

Istražujemo dječja prava (2007): Rolf Golob, Peter Krapf. Knjiga V, Vijeće Europe www.azoo.hr

Krizmanić, M., Kušec, M., Dobranović, M., Marušić, A., Sabol, J. (2012). *Bontončić ili kako svima biti prijatelj*. Zagreb: Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida

Lončarić Jelačić, N. (ur.) (2007). *Projekt građanin: Priručnik za nastavnike*. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje. www.azoo.hr

Lončarić Jelačić, N. (ur.) (2009). *Zaštita potrošača: Priručnik za učitelje (OŠ i SŠ), udžbenik za učenike (OŠ i SŠ)*. Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb. www.azoo.hr

Maleš, D., Ivanka S. (ur.) (2003). *Mi poznajemo i živimo svoja prava : priručnik za odgoj i obrazovanje o pravima djeteta u osnovnoj školi*. Školska knjiga, Zagreb.

Vudrić, N., Petrić, A., Turk, M. (2008). *Neću biti rob(a)2*. Hrvatski Crveni križ, Zagreb.

Rolf Gollob, Peter Krapf, Wiltrud Weidinger (2010). *Odgoj i obrazovanje za demokraciju: Metodčki priručnik za učitelje i nastavnike o obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava*, Vijeće Europe, Knjiga 1 www.azoo.hr

Odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava (2007). Ur. Rolf Gollob, Peter Krapf, Wiltrud Weidinger; Knjiga V. Vijeće Europe. www.azoo.hr

Pavanić, S., Bajt I. (2008). *Mišica Milica*. Zagreb: Hrvatski crveni križ, Zagreb

Spajić-Vrkaš, V., Stričević, I., Maleš, D., Matijević, M. (2004). *Poučavati prava i slobode: Priručnik za učitelje osnovne škole s vježbama za razrednu nastavu*. Zagreb: IOC za ljudska prava, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Uzelac, M. (2008). *Za Svemire: Radionica miroljubivog rješavanja sukoba za osnovnu i srednju školu*. Zagreb: Mali korak - Centar za kulturu mira i nenasilja

Živjeti u demokraciji (2010). Odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava, izvedbeno planiranje nastavnih cjelina, Knjiga III, Vijeće Europe, www.azoo.hr

Republika Hrvatska

Zakoni

- Ustav Republike Hrvatske
- Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i pravima nacionalnih manjina
- **Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi**
- Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina
- Izborni zakoni Republike Hrvatske - za Sabor, predsjednika, lokalnu upravu i samoupravu
- Zakon o volonterstvu i [Etički kodeks volontera](#)
- Obiteljski zakon
- Zakon o ravnopravnosti spolova
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Dopunski materijali

- Statuti slobodnih hrvatskih gradova (Vinodolski zakon, Dubrovački statuti, Poljički statuti, Krčki statuti i odredbe o zaštiti žena od nasilja i drugi)
- Interaktivna karta baštinskih ustanova (<http://kultura.hr>)
- Hrvatska kulturna baština – zbirke po regijama (<http://kultura.hr>)
- Nematerijalna dobra upisana na UNESCO-vu Listu svjetske baštine (<http://kultura.hr>)
- Životopisi i djela - Ruđer Bošković, Marko Marulić, Marko Polo, Ivan Meštrović, Ladislav Ružička, Eduard S. Penkala, Dragutin Kramberger, Vučetić, Nikola Tesla i drugi
- Natpis iz Kneževa dvora u Dubrovniku „Obliti privatorum publica curate“

Međunarodni dokumenti

- Opća deklaracija o ljudskim pravima (Universal Declaration of Human Rights), UN, 1948.
- Konvencija o pravima djeteta (Convention on the Rights of the Child), UN, 1989.
- Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (Convention on the Rights of Persons with Disabilities), UN, 2006.
- Europska konvencija o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms), VE, 1950.
- Konvencija protiv diskriminacije u odgoju i obrazovanju (Convention against Discrimination in Education), UNESCO, 1960.